

OBNOVA LESOPARKU V NOVÉM LÍSKOVCI V BRNĚ

V rámci soutěže Park a Zahrada roku se již tradičně uděluje take Cena děkana Zahradnické fakulty MENDELU. V letošním roce navrhla odborná porota k tomuto ocenění městskou část Brno-Nový Lískovec. Porota ocenila, že park je obnovován v historických souvislostech a s respektem k původní kompozici. Zapomenutému lesoparku se vrací důstojnost, k čemuž napomáhá i obnova dobově hodnotných staveb. Obyvatelé jsou informováni o veškerém dění v parku, do kterého se sami zapojují. „Park se ztratil ze světa na dlouhé desítky let kvůli zanedbané péči, nyní jsme ho vrátili lidem a budeme se o něj pravidelně starat“, s těmito slovy převzala Cenu děkana Ing. Jana Drápalová, starostka městské části Nový Lískovec.

PARK ROKU 2013

Text Ing. Petr Förchtgott

Foto: Ing. Petr Förchtgott,
ak. arch. Vanda Štěpánová a archiv SZÚZ

PARK ROKU

CENA DĚKANA ZAHRADNICKÉ
FAKULTY MENDELU

INVESTOR: Statutární město Brno,
městská část Brno - Nový Lískovec

AUTOŘI PROJEKTU: ATELIER ŠTĚPÁN,
ak. arch. Vanda Štěpánová, Ing. Jakub
Staník, Ing. arch. Marek Štěpán

AUTOR OBNOVY ZELENĚ:

Ing. Petr Förchtgott

ZHOTOVITELÉ: Kavyl, spol. s r.o.,
SUPER-KRETE CZECH s.r.o.,
HS geo, s.r.o., Ing. Vojtěch Haláček

SPOLUFINANCOVÁNO: OPŽP, Evropský
fond pro regionální rozvoj

PROJEKT: 2008 – 2011

PLOCHA POZEMKU: cca 60 000 m²

REALIZACE: 2009 – 2011

V současné době je v bývalém sanatoriu Doléčovací a rehabilitační oddělení, součást Fakultní nemocnice U sv. Anny, ale okolní prostředí není pacienty přímo využíváno. Širší urbanistické vztahy se výrazně změnily po výstavbě panelových sídlišť v 70.–80. letech. V současné době žije v docházkové vzdálenosti 50–60 000 obyvatel jihozápadního sektoru Brna, pro něž je tato lokalita v podstatě jedinou pěšky dosažitelnou rekreační oblastí lesního charakteru.

Obraz lesoparku Ozdravovny v roce 1932

HISTORIE

Lesopark byl původně založen jako součást ozdravovacího areálu „Městské nemocenské pojišťovny – pokladny“ před první světovou válkou. Byla v něm umístěna celá řada objektů a sloužil přímo pro rekonvalescenci pacientů. Ve vzorně udržovaném lesoparku byla správní budova s kuchyní a jídelnou, byty zaměstnanců, zahradnictví, ubytovací objekty rekonvalescentů, ženský pavilon na stráni Kamenného vrchu, koupaliště, kuželna, hřiště pro míčové hry, vyhlídková věž, dřevěný objekt solária. Nový Lískovec byl v té době malou obcí na jihozápadním předměstí Brna v zachovalém přírodním prostředí, což umožňovalo i výstavbu sanatoria v letech 1937–1939.

Ozdravovna v původním pojetí byla v roce 1948 z politických důvodů zrušena a objekty vhodné k bydlení rozprodány. Ženský pavi-

lon byl zbourán a rozkraden, další objekty podlely naprosté devastaci. Neudržovaný lesopark byl ponechán živelnému vývoji.

KONCEPCE OBNOVY

Někdejší areál se postupem let výrazně zmenšil a lesopark po přeměně ozdravovny v městskou nemocnici už neslouží původnímu účelu. Proto je koncepce obnovy zaměřena na současné potřeby obyvatel, a to nejen v dotčené městské části, ale i v širším kontextu možnosti rekreace v Brně. Nejedná se tedy o jeho rekonstrukci, ale novou interpretaci.

Architektonické řešení vychází z původní realizace ve 30. letech, tvarosloví je však použito současné. Lesopark fungoval jako systém pěších cest s konkrétními body – zastaveními či cíli. Stejný princip je zachován, jen trasy některých cest jsou vzhledem k současným majetkovým poměrům pozměněny. Původní rozhledna byla v havarijním stavu. Díky použití současných sanačních materiálů se jí podařilo zachránit a přitom zachovat její funkcionalistický výraz. Rozhledna je přístupná o víkendech nebo po domluvě a návštěvníkům slouží i jako altán, s novou lavicí a nikou s tekoucí vodou, přivedenou z nového vrtu.

Hloubka dochovaného železobetonového bazénu, který kdysi sloužil jako rehabilitační plovárna, byla při rekonstrukci v roce 2011 snížena z bezpečnostních důvodů na 0,5 m. Nyní funguje jako jezírko – vodní zrcadlo. V téže etapě obnovy byla vybudována elektrická a vodovodní přípojka, další cesty, lesopark byl vybaven mobiliářem a informačním systémem.

OBNOVA ZELENĚ

Neutěšený stav zeleně v areálu lesoparku před jeho obnovou byl důsledkem takřka 70 let trvajícího zanedbávání. Během této doby nebyly prováděny téměř žádné zásahy, a to ani na úrovni péče o bezprostředně sousedící příměstské lesy. Nastal masivní rozvoj invazivních druhů dřevin (především trnovníku akátu), degradace bylinného patra a rozvrat uměle vysazených skupin jehličnanů. Proto bylo nejdříve zapotřebí odstranit všechny havarijní stromy, nežádoucí souvislé porosty náletových dřevin v původně parkově upravených zónách i přehoustlé skupiny jehličnanů. Celkem bylo pokáceno kolem 600 ks stromů a odstraněno téměř 15 000 m² porostů nevhodných dřevin. Současná podoba zeleně je potvrzením základního, avšak často opomíjeného profesního pravidla, které říká: „v mládí zahradník pracuje rýčem a lopatou, ve stáří pilou a sekerou.“

Na uvolněných plochách byl založen trávník a k podtržení parkového charakteru byly místy vysazeny doplňkové dřeviny, které mají hlavně zpestřující funkci. Jedná se o červenolisté kultivary, příbuzné druhům,

kteří se již v okolí vyskytují a to v záměrně střídavém rozsahu – pouze 17 ks.

Druhým typem nové zeleně jsou liány suchovzdorných a vzrůstných druhů, které zakryjí kmeny některých stávajících vzrostlých stromů, obnažené v rámci probírek. Okraje porostů dotvářejí také skupiny keřů. Současný projekt obnovy zeleně staví na kontrastu mezi centrální, nově parkově

upravenou zónou a okolními lesními partiemi, ponechávanými přírodnímu vývoji.

SOUČASNOST A BUDOUCNOST

Nově plánované stavby (lesní amfiteátr, odpočinková plošina, hřiště na pentanque, lávka přes rokli) na svou realizaci teprve čekají. Lesopark však již plně slouží k zamýšlené rekreaci a stává se i místem příležitostného setkávání občanů. ■

